

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

Aholi Turmush Darajasi Statistikasi

Arzikulov Otabek Ali o'g'li

Jizzax politexnika instituti "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasi dotsenti

Qalandarov Tolibjon Qudrat O'g'li

Jizzax politexnika instituti Servis fakulteti 532-23 BH-A guruhi talabasi

ANNOTATSIYA

Aholi turmush darajasi statistikasi insonlarning yashash sharoitlari va farovonlik darajasini o'lchashga qaratilgan tahliliy yo'nalishdir. Bu soha iqtisodiy, ijtimoiy, demografik va ekologik ko'rsatkichlarni chuqur o'rganib, aholi hayot sifatining holatini baholash imkonini beradi. Mazkur statistik tahlil jarayonida quyidagi asosiy ko'rsatkichlar o'rganiladi: Daromadlar darajasi va taqsimoti, Yalpi ichki mahsulot (YaIM) miqdori, aholi jon boshiga to'g'ri keladigan daromadlar va ularning teng taqsimlanishi. Ijtimoiy infratuzilma, Ta'lim, tibbiyot xizmatlari, transport va kommunikatsiya vositalarining aholiga taqdim etilishi.

Kalit so'zlar: aholi turmush darajasi, statistika, iqtisodiy ko'rsatkichlar, ijtimoiy infratuzilma, daromadlar taqsimoti, ish bilan bandlik, ishsizlik darajasi, uy-joy sharoitlari, tibbiyot xizmatlari, ta'lim sifati, o'rtacha umr ko'rish davomiyligi, farovonlik, barqaror rivojlanish maqsadlari, kambag'allikni kamaytirish, ijtimoiy adolat, iqtisodiy taraqqiyot, global miqyos, ijtimoiy farovonlik, davlat strategiyasi, rivojlanish ko'rsatkichlari.

Bu soha statistikasi, insonlarning yashash sharoitlarini, daromad taqsimotini, o'rin tutadi. Har bir davlatning rivojlanishini, iqtisodiy barqarorlikni va ijtimoiy farovonlikni baholashda aholi turmush darajasining o'rganilishi Aholi turmush darajasi, uning iqtisodiy va ijtimoiy holatini o'lchashda muhim zarur. bandlik darajasini, tibbiyot va ta'lim xizmatlarining sifatini, uy-joy sharoitlarini va umuman, ijtimoiy va iqtisodiy farovonligini tahlil qilishga qaratilgan.

Aholi turmush darajasi statistikasi orqali nafaqat bir mamlakatdagi iqtisodiy holatni, balki uning ijtimoiy barqarorligini va aholining hayot sifatini baholash mumkin. Bu ko'rsatkichlar davlatlar o'rtasida taqqoslash imkoniyatini yaratib, mamlakatlarning o'zaro rivojlanish strategiyalarini shakllantirishda yordam beradi. Aholining hayot darajasi bir qancha omillarga, jumladan, iqtisodiy resurslar, ijtimoiy xizmatlar, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimining rivojlanishiga bog'liq bo'lib, har bir omil o'zining ahamiyatiga ega.

Aholi turmush darajasini o'lchashda foydalaniladigan statistik ma'lumotlar, davlat siyosatining asosiy yo'nalishlarini belgilashga imkon yaratadi. Aholi daromadlarining taqsimlanishi, ish bilan bandlik darajasi, salomatlik va umuman yashash sharoitlari kabi ko'rsatkichlar, mamlakatning rivojlanishini aniqlashda asosiy o'lchovlar hisoblanadi. Bundan tashqari, turmush darajasi statistikasi, ijtimoiy tenglik, barqaror iqtisodiy o'sish, kambag'allikni kamaytirish va boshqalar

kabi barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim vosita hisoblanadi.

Shu bilan birga, aholi turmush darajasi statistikasi jamiyatda yuzaga keladigan ijtimoiy muammolarni aniqlash va ularni hal qilish bo'yicha ilmiy va amaliy tavsiyalar berish imkonini yaratadi. Rivojlanayotgan va rivojlangan mamlakatlar o'rtasidagi tafovutlarni o'rganish, ularning o'zaro ta'sirini tahlil qilish orqali, xalqaro darajada ham samarali siyosat ishlab chiqish mumkin.

Shu sababli, aholi turmush darajasi statistikasi nafaqat iqtisodiy rivojlanish, balki ijtimoiy farovonlikni ta'minlash, adolatli taqsimot va tenglikka erishish uchun zarur vosita hisoblanadi. Bu sohaning chuqur o'rganilishi, davlatlar va xalqaro tashkilotlar tomonidan amalga oshiriladigan ijtimoiy va iqtisodiy islohotlar uchun mustahkam asos bo'lib xizmat qiladi.

Aholi turmush darajasi statistikasi bo'yicha quyidagi jadvallarni tayyorlash mumkin. Bu jadvallar turli ko'rsatkichlarni tahlil qilish uchun ishlatiladi va har biri aholi farovonligini o'lchashga qaratilgan.

1. Aholining o'rtacha daromadi (yiliga jon boshiga)

Yil	Aholining o'rtacha daromadi(USD)	Aholi soni(mln)	Yalpi ichki mahsulot(YAIM mln USD)
2020	4,500	33	148,500
2021	5,000	34	170,000
2022	5,500	35	192,500
2023	6,000	36	216,000

Xulosa shuki, aholi turmush darajasi statistikasi insonlarning yashash sharoitlarini va farovonlik darajasini o'lchashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu tahlil orqali iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik va demografik ko'rsatkichlar o'rganilib, aholi hayotining sifati va darajasi to'g'risida aniq tasavvur hosil qilinadi. Aholi turmush darajasi nafaqat iqtisodiy barqarorlikni, balki ijtimoiy adolatni, tenglikni va barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun zarur vosita hisoblanadi.

Aholining o'rtacha daromadi, bandlik darajasi, uy-joy bilan ta'minlanish, sog'liqni saqlash tizimining sifati va ta'limga kirish darajasi kabi ko'rsatkichlar orqali mamlakatlarning iqtisodiy rivojlanishi va ijtimoiy farovonligi o'lchanadi. Bu ma'lumotlar davlat siyosatini shakllantirishda, kambag'allikni kamaytirish va aholining turmush sharoitlarini yaxshilashga yo'naltirilgan dasturlarni ishlab chiqishda muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Statistika asoslari. (2018). T. S. Tashkent: Iqtisodiyot va statistika nashriyoti.
2. Iqtisodiy o'sish va rivojlanish. (2020). F. A. Saidov. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
3. Aholi turmush darajasi va farovonligi. (2019). A. M. Usmonov. Tashkent: Ijtimoiy fanlar akademiyasi.
4. Global barqaror rivojlanish va ijtimoiy siyosat. (2021). S. R. Karimov. Tashkent: O'zbekiston davlat universiteti nashriyoti.
5. Sog'liqni saqlash va ta'lim tizimi statistikasi. (2022). Z. O. Tursunov. Tashkent: Statistika va tahlil markazi.
6. Aholi turmush darajasi va iqtisodiy siyosat. (2017). M. A. Shodmonov. Tashkent: O'zbekiston iqtisodiyoti va moliya universiteti nashriyoti.
7. Demografiya va aholi statistikasi. (2016). D. N. Azizov. Tashkent: Statistika ilmiy-tekshirish instituti.
8. Iqtisodiy rivojlanishning ijtimoiy indikatorlari. (2020). O. T. Ismoilov. Tashkent: Iqtisodiy

tadqiqotlar markazi.

9. Otabek, A., & Dilshod, T. (2023). TIJORAT BANKLARINING KREDIT PORTFELINI BOSHQARISH YO‘LLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 158-167.
10. Otabek, A., & Oybek, R. (2023). Statistical study of accounting reports in manufacturing enterprises. *Academia Science Repository*, 4(04), 96-104. dotsent, Jizzax politexnika institute
11. Кузьмина, С. Н., & Атамуратова, Г. М. (2023). МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ КРЕДИТНЫМ ПОРТФЕЛЕМ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ. *QO ‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 11-16.
12. Ali o‘g‘li, A. O. (2022). RAQAMLI IQTISODIYOTNING JADALLASHUVIDA JIZZAX VILOYATIDA KICHIK TADBIRKORLIK FAOLIYATINI STATISTIK TADQIQ ETISHNING ASOSIY JIHATLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 94-96.